

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1864/2021
18.08.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јасминке Станојевић, председника већа, Бисерке Живановић и Божидара Вујичића, чланова већа, у парници из радног односа тужиља АА из ... и ББ из ..., чији је пуномоћник Јована Ђулибрк, адвокат из ..., против туженог „Alex Fashion“ д.о.о. Нови Сад, чији је пуномоћник Никола Тадић, адвокат из ..., ради поништаја решења и накнаде штете уместо враћања на рад, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 452/21 од 14.04.2021. године, у седници одржаној дана 18.08.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 452/21 од 14.04.2021. године у ставу првом изреке, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба тужиља и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Новом Саду П1 197/2020 од 10.12.2020. године у ставу другом, трећем и четвртном изреке.

ОБАВЕЗУЈУ СЕ тужиље да туженом на име трошкова поступка по ревизији исплате износ од 18.000,00 динара у року од 15 дана од пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 197/2020 од 10.12.2020. године, ставом првим изреке, одбачена је тужба тужиља у делу захтева којим су тражиле да се утврди да је решење о престанку радног односа туженог од ...2019. године о отказу уговора о раду тужиљи АА из ..., као и решење туженог од ...2019. године ништаво, те да се исто стави ван снаге, као и да се утврди да је решење о престанку радног односа туженог од2019. године којим је отказан уговор о раду и тужиљи ББ из ..., као и решење туженог од ...2019. године ништаво, те да се исто стави ван снаге. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље АА којим је тражила да се обавезе тужени да јој исплати на име накнаде штете уместо враћања на рад износ од 6 просечних зарада које је тужиља остварила код послодавца, односно износ од 155.232,00 динара са законском затезном каматом од дана 06.12.2019. године па до коначне исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље ББ којим је тражила да се обавезе тужени да јој исплати на име накнаде

штете уместо враћања на рад износ од 6 просечних зарада које је тужила остварила код послодавца, односно износ од 153.750,00 динара са законском затезном каматом од дана 06.12.2019. године па до коначне исплате. Ставом четвртим изреке, обавезане су тужиле да туженом солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 79.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 452/21 од 14.04.2021. године, ставом првим изреке делимично је преиначена пресуда Основног суда у Новом Саду П1 197/20 од 10.12.2020. године у одбијајућем делу и обавезан тужени да на име накнаде штете уместо враћања на рад тужиле АА исплати 52.178,00 динара, са затезном каматом од 06.12.2019. године па до исплате, а тужиле ББ 78.267,00 динара, са затезном каматом од 06.12.2019. године па до исплате, као и да им накнади трошкове парничног поступка у износу од 67.534,00 динара, док је одбијен захтев туженог за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 79.000,00 динара. Ставом другим изреке, у преосталом делу одбијена је жалба и потврђена првостепена пресуда и то у делу којим је одбачена тужба и одбијен захтев за накнаду штете уместо враћања на рад тужиле АА преко износа од 52.178,00 динара до траженог износа од 155.232,00 динара, а тужиле ББ преко износа од 78.267,00 динара до траженог износа од 153.750,00 динара. Против правноснажне пресуде донесене у другом степену у односу на став други, трећи и четврти изреке, усвојена је жалба тужила и првостепена пресуда делимично преиначена у одбијајућем делу, тако што је обавезан тужени да на име накнаде штете уместо враћања на рад тужилама исплати и то АА 52.178,00 динара, са законском затезном каматом од 06.12.2019. године па до исплате, а тужиле ББ 78.267,00 динара са законском затезном каматом од 06.12.2019. године па до исплате, као и да им накнади трошкове парничног поступка у износу од 67.534,00 динара док је одбијен захтев туженог за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 79.000,00 динара. Ставом другим изреке, у преосталом делу одбијена је жалба и потврђена првостепена пресуда у делу којим је одбачена тужба и одбијен захтев за накнаду штете уместо враћања на рад тужиле АА преко износа од 52.178,00 динара до траженог износа од 155.232,00 динара, а тужиле ББ преко износа од 78.267,00 динара до траженог износа од 153.750,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, у односу на став први изреке којим је усвојена жалба тужила и преиначена првостепена пресуда, тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 55/2014) Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиле су биле у радном односу код туженог на пословима ... и то ББ на основу Уговора о раду број ... од ...2017. године, а АА на основу Уговора број ... од ...2017. године. Решењима од ...2019. године тужилама су

отказани Уговори о раду са даном ...2019. године. Претходно, месец дана пре отказа Уговора о раду тужени је тужилама уручио акт наводећи у истом да је потребно да побољшају свој радни учинак, а у супротном да ће им престати радни однос, стим што пријем тог акта тужиле нису потписале. Тужилама је отказан уговор о раду због неостваривања резултата рада, односно немања потребних знања и искуства за обављање послова на којима су радиле уз навођење да им се Уговор о раду отказује са даном ...2019. године. У образложењу истих тужени је навео да је на основу рада тужила у претходном периоду утврђено да не остварују резултате рада утврђене Планом пословања и да немају потребна знања за обављање послова, о чему су претходно упозорене, да су се стекли услови за давање отказа при чему су наведене чињенице и докази који на то указују и дата им упутства и рок за побољшање рада. Тужиле нису побољшале рад, нити су се изјасниле упозорење у року од 5 дана, те како код послодавца нису постојали други одговарајући послови, послодавац је применом одредбе члана 179. став 1. тачка 1. Закона о раду донео оспорена решења о њиховом отказу уговора о раду. Тужиле су се по пријему решења о отказу уговора о раду обратиле свом пуномоћнику који је дана 17.12.2019. године туженом упутио опомену пред тужбу и предочио сазнања до којих су дошле његове странке да је више од десет запослених добило отказ, па разлози наведени у решењу о отказу тужила су неосновани, усмерени на избегавање законске обавезе плаћања отпремнине, а да је реч о отказу услед економских, технолошких и организационих промена код туженог. По овој опомену тужени је позван да у року од 8 дана решења о отказу уговора о раду стави ван снаге, донесе нова решења у складу са законом и стварним разлозима и утврди износ отпремнине која припада тужилама и рок за испуњење ове законске обавезе. У супротном, туженом је предочено да тужиле имају овлашћење да покрену судски спор за заштиту својих права пред надлежним судом. По пријему опомене дана 31.12.2019. године тужени је донео два нова решења исте садржине, којима је решења о отказу уговора о раду тужила од ...2019. године ставио ван снаге и по достављању истих пуномоћнику тужиле су позване да се јаве на рад 08.01.2020. године. Пуномоћник тужила електронским путем дана 03.01.2020. године послао је одговор да су решења од 31.12.2019. године „нелогична и неоснована“ јер странке нису истакле захтев за враћање на рад, обзиром да рад код туженог није могућ, па су дале предлог да им се уместо враћања на рад исплати накнада штете у висини три просечне зараде. Тужиле се нису вратиле на рад, а тужени им није исплатио накнаду штете, па су тужиле 03.02.2020. године поднеле тужбу суду са тужбеним захтевом за поништај оспорених решења о отказу уговора о раду и накнаду штете уместо враћања на рад у висини 6 просечних зарада са припадајућом законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног месечног износа почев од 06.12.2019. године па до исплате.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да тужбени захтев за накнаду штете уместо враћања на рад није основан, налазећи да је тужилама оспореним решењима од ...2019. године тужени отказао уговор о раду, а њиховим стављањем снаге признао незаконито поступање, те да решења о отказу уговора о раду тужила више нису у правном промету и да на њиховој страни не постоји више правни интерес за вођење поступка за поништај истих као незаконитих, због чега је у том делу тужба тужила правилно одбачена због недостатка правног интереса. При том, правилно закључује у овом случају нема места примени одредбе члана 191. став 5. Закона о раду и да тужилама уместо враћања на рад не припада право на исплату накнаде штете,

јер није утврђено да им је уговор о раду без правног основа отказан у правноснажно окончаном судском поступку, већ је сам тужени решења ставио ван снаге. Стављањем ових решења ван снаге иста су престала да производе правно дејство, па самим тим нису ни испуњени услови у смислу наведеног члана Закона о раду за исплату накнаде штете тужилама уместо враћања на рад, због чега је одбијен исти као неоснован.

Другостепени суд је делимично преиначио првостепену пресуду у одбијајућем делу и обавезао туженог да на име накнаде штете уместо враћања на рад тужилама и то АА исплати 52.178,00 динара, са законском затезном каматом од 06.12.2019. године па до исплате, а тужилци ББ 78.267,00 динара, са законском затезном каматом од 06.12.2019. године па до исплате, као и да им надокнади трошкове парничног поступка, одбио захтев туженог за накнаду трошкова у износу од 79.000,00 динара. Побијаном другостепеном пресудом у делу који се не оспорава поднетом ревизијом, правноснажно је одбијена жалба тужила и потврђена првостепена пресуда у делу којим је одбачена тужба и одбијен захтев за накнаду уместо враћања на рад АА преко износа од 52.178,00 динара, до траженог износа од 155.232,00 динара и тужилце ББ преко износа од 78.267,00 динара, до траженог износа од 153.750,00 динара.

По налажењу другостепеног суда уколико воље односно сагласности за реинтеграцију у радни однос нема, запослени по самом закону има право да уместо враћања на рад захтева накнаду штете, а послодавац је у обавези да му штету накнади и то у висини коју одмери суд применом одредбе члана 191. став 5. а у вези са ставом 8. Закона о раду. Полазећи од чињенице да је пре подношења тужбе решењима од 31.12.2019. године тужени решење о отказу уговора о раду тужилама од ...2019. године ставио ван снаге исти је на тај начин исказао својевољно признавање незаконитог поступања према тужилама, те како тужилце не захтевају враћање на рад, основано потражују од туженог штету у смислу одредбе члана 191. став 5. Закона о раду. Другостепени суд закључује да у овом случају основ за накнаду штете уместо враћања на рад је неспоран, јер је то тужени признао доношењем решења којим је ставио ван снаге решење о отказу уговора о раду тужилама. Висину износа накнаде штете коју тужилце потражују другостепени суд је утврдио на основу чињенице да тужила АА у време пресуђења је имала ... године, у радном односу код туженог је провела 2 године и 8 месеци и 15 дана, да нема издржаваних чланова домаћинства, а за тужилцу ББ да у време пресуђења је имала ... година стажа, да је у радном односу провела 2 године и 10 месеци, да има обавезу издржавања, закључио да АА припада накнада у висини 2 зараде коју је остварила у месецу пре престанка радног односа (за новембар месец у износу од 26.089,00 динара, укупно 52.178,00 динара), а за тужилцу ББ припада накнада штете у висини од 3 зараде коју је остварила у месецу пре престанка радног односа (за новембар 2019. године у износу од 26.089,00 динара нето, укупно 78.267,00 динара) тако да је преко досуђеног износа за АА од 52.178,00 динара до траженог износа од 155.232,00 динара одбио и за ББ преко досуђеног износа од 78.267,00 динара до тражених 153.750,00 динара одбио као неоснован.

По оцени Врховног касационог суда овакво становиште другостепеног суда се не може прихватити.

Одредбом члана 179. став 1. тачка 1. Закона о раду прописано је да послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако за то постоји оправдан разлог који се односи на радну способност запосленог и на његово понашање и то: 1. ако не остварује резултате рада и нема потребна знања и способности за обављање послова на којима ради, док је одредбом члана 191. став 1. истог Закона прописано да ако суд у току поступка утврди да је запосленом престао радни однос без правног основа на захтев запосленог одлучиће да се запослени врати на рад да му призна накнаду штете и уплате припадајућих доприноса за обавезно социјално осигурање за период у коме запослени није радио. Ставом 2. ове одредбе Закона прописано је да ако суд у току поступка утврди да је запосленом престао радни однос без правног основа, а запослени не захтјева да се врати на рад, суд ће на захтев запосленог обавезати послодавца да запосленом исплати накнаду штете у износу од највише 18 зарада запосленог, у зависности од временаведеног у радном односу код послодавца, односно година живота запосленог, броја издржаваних чланова.

Полазећи од наведених одредаба Закона, а код утврђених чињеница да је оспорена решења о отказу уговора о раду тужила од ...2019. године, решењима од ...2019. године тужени ставио ван снаге, следи да је поступајући на овај начин иста искључио из правног промета и из ког разлога више на страни тужила не постоји правни интерес за вођење парнице за њихов поништај. Дакле, решењима од 31.12.2019. године решења о отказу уговора о раду тужила од ...2019. године су постала ништава и као таква не производе правно дејство.

По оцени Врховног касационог суда, у ситуацији када су оспорена решења о отказу уговора о раду тужила стављена ван снаге актом самог послодавца тужиле не могу са успехом захтевати уместо враћања на рад исплату накнаде штете применом одредбе члана 191. став 5. Закона о раду. Разлог, је што суд није тај који је у току поступка утврдио да су решења о отказу уговора о раду тужила незаконита, односно да су донета без правног основа, јер је сам тужени та решења својим актом ставио ван снаге и искључио их из правног промета и тиме су престала да производе правно дејство. На тај начин нема места примени наведене одредбе Закона о раду због чега је тужбени захтев тужила у односу на потраживања накнаде штете уместо враћања на рад неоснован.

Имајући у виду све изложено погрешно је другостепени суд применио материјално право када је преиначио првостепену пресуду и обавезао тужену да тужилама исплати накнаду штете уместо враћања на рад применом критеријума из члана 191. став 5. Закона о раду.

Сагласно изложеном, на основу члана 406. став 1. ЗПП, одлучено је као уставу првом изреке.

Одлука садржана у ставу другом изреке донета је применом одредбе члана 165. став 2. у вези члана 153. став 1. и члана 154. ЗПП. Туженом су досуђени трошкови ревизије у износу од 18.000,00 динара за састав ревизије и трошкови парничног поступка у износу од 79.000,00 динара, а применом Адвокатске и Таксене тарифе према вредности спора.

**Председник већа-судија
Јасминка Станојевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић